Lietas Nr. C28335013
Lietas arhīva Nr. CA-1195-15/29

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2015.gada 21.oktobrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija
šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētāja I.Celmiņa,
tiesneši I.Zaļā, U.Danga
ar sekretāri L.Miezīti,
piedaloties prasītājas AS /Nosaukums/ pilnvarotajai pārstāvei /pers.P/, atbildētājai /persona A/,
atklātā tiesas sēdē izskatīja /persona A/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2014.gada 8.decembra spriedumu civillietā AS "/Nosaukums/" prasībā pret /persona A/ par parāda piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] AS "/Nosaukums/" (turpmāk - prasītāja) 2013.gada 8.maijā iesniedza Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesā prasību pret /persona A/ (turpmāk - atbildētāja) par parāda piedziņu, kurā lūgts:

1) piedzīt no /persona A/ par labu AS "/Nosaukums/" no patēriņa kredīta līguma /numurs/izrietošo neatmaksāto aizdevuma pamatsummu Ls 3006,85 apmērā, nesamaksātos līgumiskos procentus par aizdevuma izmantošanu Ls 655,86 apmērā, nesamaksātos likumiskos nokavējuma procentus Ls 362,58 apmērā un līgumsodu Ls 2966,36 apmērā, kopā piedzenot Ls 6991,65 apmērā;

2) piedzīt no /persona A/ par labu AS "/Nosaukums/" no līguma /numurs/ par VIVA norēķinu karšu izsniegšanu un lietošanu izrietošo neatmaksāto atļauto kredītu Ls 2500 apmērā, neatmaksāto neatļauto kredītu Ls 186,49 nesamaksātos procentus par atļautā kredīta izmantošanu Ls 378,88 apmērā līgumsodu par neatļauto kredītu izmantošanu Ls 78,95 apmērā un līgumsodu par ikmēneša maksājumu samaksas nokavējumu Ls 383,62 apmērā, kopā piedzenot Ls 3527,94 apmērā;

3) noteikt AS "/Nosaukums/" tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt likumiskos 6% gadā no piespriestās, bet nepiedzītās pamatsummas;

4) piedzīt visus tiesāšanās izdevumus.

Prasība pamatota ar Civillikuma 1587., 1589., 1716., 1717.pantu, 1720.panta 2.punktu, 1753., 1756., 1757.pantu, 1759.panta 1.punktu, 1762.panta 1.punktu, 1764.pantu, 1765.panta pirmo daļu, 1811., 1934., 1943. un 1946.panta pirmo daļu.

[2] Ar Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2014.gada 8.decembra spriedumu (lietas 51.-57.lapa) AS "/Nosaukums/" prasība pret /persona A/ par parāda piedziņu apmierināta daļēji. Tiesa ir piedzinusi no /persona A/ AS "/Nosaukums/" no patēriņa kredīta līguma /numurs/ izrietošo pamatparādu 4278,36 EUR, līgumiskos procentus par aizdevuma izmantošanu 933,20 EUR par laika periodu no 20.07.2009. līdz 26.04.2011., likumiskos nokavējuma procentus 515,90 EUR par laika periodu no 27.04.2011. līdz 16.04.2013., līgumsodu 427,83 EUR, tiesāšanās izdevumus 359,86 EUR, kopā 6515,15 EUR; no līguma /numurs/ par VIVA norēķinu karšu izsniegšanu un lietošanu izrietošo atļauto neatmaksāto kredītu 3557,18 EUR, neatmaksāto neatļauto kredītu 265,35 EUR, procentus par atļautā kredīta izmantošanu 539,10 EUR, līgumsodu par neatļautā kredīta izmantošanu 112,34 EUR, līgumsodu par ikmēneša maksājumu samaksas nokavējumu 545,84 EUR, tiesāšanās izdevumus 293,99 EUR, kopā 5312,80 EUR.

Pirmās instances tiesa spriedumu ir pamatojusi ar Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu, kas noteic, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība. Savukārt Civilprocesa likuma 96.panta piektajā daļā ir noteikts, ka pusei nav jāpierāda fakti, kurus šajā likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse.

Pirmās instances tiesa ir pārliecinājusies, ka starp pusēm nav strīda par to, ka starp AS /Nosaukums/ un /persona A/ 20.06.2007. noslēgts patēriņa kredīta līgums /numurs/. No Līguma izriet, ka /persona A/ piešķirts kredīts Ls 5000 apmērā ar procentu likmi 21% gadā, un atmaksas termiņu – 48 mēneši. No aizdevumu konta izraksta redzams, ka 20.06.2007. atbildētājai izsniegts aizdevums Ls 5000.

12.10.2007. starp AS /Nosaukums/ un /persona A/ noslēgts līgums /numurs/ par VIVA norēķinu karšu izsniegšanu un lietošanu. No līguma redzams, ka /persona A/ piešķirts atļautais kredīts Ls 2500, ar ikmēneša maksājumu Ls 129,05 un kredīta atmaksas termiņu 24 mēneši. No lietas materiāliem pievienotā konta izraksta redzams, ka /persona A/ ir saņēmusi kredītu saskaņā ar līgumu /numurs/.

Saskaņā ar līguma /numurs/ 1.12.punktu, kredīts ir aizdevums, kuru prasītāja piešķir atbildētājai un kas tiek uzskaitīts kartes kontā. Kredīts sastāv no atļautā un neatļautā kredīta summas. Līguma 1.13.punktā noteikts, ka atļautais kredīts ir kredīts prasītājas noteiktā limita ietvaros. Līguma 1.14.punktā noteikts, ka neatļautais kredīts ir kredīts, kas pārsniedz bankas noteikto limitu.

Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka puses ir vienojušās par darījuma būtiskajām sastāvdaļām, ar nolūku savstarpēji saistīties, neviena no darījuma pusēm to nav apstrīdējusi un saskaņā ar Civillikuma 1533.pantu minētais līgums uzskatāms par galīgi noslēgtu un atzīstams par tiesisku.

Civillikuma 1587.pantā noteikts, ka tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Civillikuma 1934.pantā noteikts, ka ar aizdevuma līgumu jāsaprot zināma daudzuma atvietojamu lietu nodošana īpašumā ar pienākumu atdot saņemto tādā pašā daudzumā un tādas pašas šķiras un labuma lietas. Saskaņā ar Civillikuma 1425.pantu katra saistība jāizpilda pilnā apmērā. Civillikuma 1828.pantā norādīts, ka, ja izpildījumam ir noteikts laiks, tad parādniekam tas jāievēro, negaidot sevišķu kreditora atgādinājumu. Saskaņā ar Civillikuma 1652.panta pirmās daļas 3.punktu parādnieka nokavējums ar visām tā sekām iestājas pats no sevis, kad viņš palaidis garām termiņu.

Līguma /numurs/ 6.1.punktā ir noteikts, ka aizņēmējai jāatmaksā kredīts pa daļām maksājuma grafikā noteiktajā kārtībā, nodrošinot nepieciešamo summu kontā.

Saskaņā ar patēriņa kredīta līguma noteikumu 10.2 punktu aizdevējam ir tiesības pieprasīt, lai aizņēmēja pirms kredīta atmaksas pēdējā datuma atmaksā kredītu, ja aizņēmēja nav ievērojusi kādu no noteikumu 9.1.punkta apakšpunkta noteikumiem.

No parāda aprēķina redzams, ka neapmaksātā aizdevuma summa, kas izriet no līguma /numurs/, ir 4278,36 EUR (Ls 3006,85).

/persona A/ 07.04.2011. nosūtīts paziņojums /numurs/ par līguma pirmstermiņa izbeigšanu, kurā norādīts, ka, ja 15 dienu laikā no paziņojuma nosūtīšanas dienas aizņēmēja nenodrošinās savā norēķinu kontā no patēriņa līguma /numurs/ izrietošo parāda summu, patēriņa kredīta līgums tiks uzskatīts par izbeigtu ar 2011.gada 26.aprīli.

Pirmās instances tiesa atzina, ka prasītājai, pamatojoties uz līguma /numurs/ 10.2.punktu, bija tiesības vienpusēji izbeigt līgumu un pieprasīt no aizņēmējas nekavējoties atmaksāt izsniegto un neatmaksāto patēriņa kredīta summu, jo banka ir konstatējusi, ka aizņēmēja nav ievērojusi līguma 9.1.punkta nosacījumus, nav nodrošinājusi, lai maksājumu grafikā norādītajos datumos viņas kontā būtu pietiekošs atlikums patēriņa kredīta atmaksas un procentu samaksas veikšanai.

Līguma /numurs/ 12.3.punktā ir noteikts, ka banka ir tiesīga izbeigt līgumu vienpusējā kārtībā bez iepriekšēja brīdinājuma ja atbildētājs nepilda savas saistības saskaņā ar līguma noteikumiem.

No prasības pieteikuma redzams, ka atbildētāja nepildīja ar līgumu uzņemtās saistības, pēdējais maksājums veikts 15.04.2011. Ls 25 apmērā.

Euro ieviešanas kārtības likuma 3.panta otrajā daļā noteikts, ka sākot ar *euro* ieviešanas dienu, *euro* vienlaikus ievieš skaidras, bezskaidras un elektroniskās naudas norēķinos. Tādējādi latos norādītās summas pārrēķināmas no latiem *euro*. 2014.gada 1.janvārī pievienojoties eiro zonai neatsaucami fiksētais pārejas kurss no lata uz eiro ir 1 EUR = 0.702804 LVL.

Pirmās instances tiesa atzina, ka no atbildētājas prasītājas labā piedzenams pamatparāds, kas izriet no līguma /numurs/, 4278,36 EUR (Ls 3006,85), no līguma /numurs/ atļautā kredīta parāds – 3557,18 EUR (Ls 2500) un neatļautā kredīta parāds 265,35 EUR (Ls 186,49), kopā pamatparāds, kas izriet no līguma /numurs/ ir 3822,53 EUR (Ls 2686,49).

Spriedumā norādīts, ka samaksas pierādīšanas pienākums saskaņā ar Civillikuma 1838.pantu gulstas uz atbildētāju. Tiesai netika iesniegti pierādījumi, ka pamatparāds ir samaksāts.

Prasītāja lūdz piedzīt procentus par aizdevuma lietošanu, kas izriet no līguma /numurs/ par laika periodu no 20.07.2009. līdz 26.04.2011. – 933,20 EUR (Ls 655,86), likumiskos nokavējuma procentus 515,90 EUR (Ls 362,58) par laika periodu no 27.04.2011. līdz 16.04.2013. un procentus par aizdevuma lietošanu, kas izriet no līguma /numurs/, 539,10 EUR (Ls 378,88).

Atbilstoši Civillikuma 1946.panta pirmajai daļai procenti par aizdevumiem dodami tikai tad, ja tie bijuši tieši norunāti vai ja parādnieks pielaidis nokavējumu. Civillikuma 1753.pants nosaka, ka ar procentiem jāsaprot tā atlīdzība, kas dodama par kādas naudas summas vai citu atvietojamu lietu lietošanas atvēlējumu vai kavējumu, samērā ar viņu daudzumu un lietošanas ilgumu. Savukārt, saskaņā ar Civillikuma 1756.pantu pienākums maksāt procentus pamatojas vai nu uz tiesisku darījumu, vai likumu. Saskaņā ar Civillikuma 1759.pantu par katru parāda samaksas nokavējumu, kaut arī parāds pats par sevi būtu bezprocentīgs, ir jāmaksā nokavējuma procenti. Civillikuma 1765.pantā noteikts, ka gadījumā, ja procenti nav noteikti, tie aprēķināmi pēc likmes seši procenti no simta gadā.

No patēriņa kredīta līguma /numurs/ pamatnoteikumu daļas redzams, ka atbildētāja maksā prasītājai 21 procentu. No parāda aprēķina redzams, ka prasītāja aprēķināja procentus par aizdevuma lietošanu 933,20 EUR (Ls 655,86) par laika periodu no 20.07.2009. līdz 26.04.2011. un pēc līguma izbeigšanas likumiskos nokavējuma procentus 515,90 EUR (Ls 362,58) par laika periodu no 27.04.2011. līdz 16.04.2013.

Ņemot vērā, ka saistības, kas izriet no līguma /numurs/, /persona A/ ir saistošas, spriedumā secināts, ka prasītājai ir tiesības prasīt procentu samaksu, tādējādi no atbildētājas par labu prasītājai piedzenami pielīgtie procenti 933,20 EUR (Ls 655,86) par laika periodu no 20.07.2009. līdz 26.04.2011. un likumiskie nokavējuma procenti 515,90 EUR (Ls 362,58) par laika periodu no 27.04.2011. līdz 16.04.2013.

No līguma /numurs/ redzams, ka atbildētāja maksā prasītājam procentus saskaņā ar spēkā esošajiem tarifiem. No 21.04.2005. valdes sēdes protokola /numurs/ izraksta redzams, ka mēneša procentu likme par atļauto kredītu ir 1,79%.

Saskaņā ar aprēķinu procenti par kredīta izmantošanu, kas izriet no līguma /numurs/, ir 539,10 EUR (Ls 378,88), kas piedzenami no atbildētājas par labu prasītājai.

Prasītāja lūdz piedzīt līgumsodu, kas izriet no līguma /numurs/, 4220,75 EUR (Ls 2966,36) par laika periodu no 20.07.2009. līdz 20.04.2011., līgumsodu, kas izriet no līguma /numurs/, par neatļauto kredītu izmantošanu 112,34 EUR (Ls 78,95) un līgumsodu par ikmēneša maksājumu samaksas nokavējumu 545,84 EUR (Ls 383,62) apmērā.

Civillikuma 1716.pantā noteikts, ka līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu, vai neizpildītu pienācīgi. Saskaņā ar Civillikuma 1717.panta otro daļu līgumsoda apmēru noteic līdzēji, un tas nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas. Saskaņā ar Civillikuma 1720.pantu, kreditors var prasīt kā līgumsodu, tā arī līguma izpildīšanu, ja tieši tā bijis norunāts; ja līgumsods bijis norunāts ne tik daudz par neizpildīšanu vispār, kā par neizpildīšanu īstā laikā.

Civillikuma 1722.pants paredz, ka līgumsoda samaksa neatsvabina šā soda cietēju ne no procentiem vai augļiem, kas no viņa pienākas, ne no

zaudējumu atlīdzības, ciktāl tie pārsniedz līgumsoda apmēru, ja vien nav tieši norunāts pretējais.

No līguma /numurs/ 8.1.punkta redzams, ka par termiņā nesamaksātu patēriņa kredītu un/vai nesamaksātiem procentiem atbildētājai jāmaksā prasītājam līgumsods 0,3% dienā, ko aprēķina no termiņā nesamaksātas summas.

No līguma /numurs/ 5.11.punkta un tarifu likmes VIVA kartes apkalpošanai redzams, ka atbildētājai jāmaksā līgumsods 0,25% dienā par ikmēneša maksājuma kavējumu no nokavētā ikmēneša maksājuma apjoma. Savukārt no līguma /numurs/ 5.10.punkta un tarifu likmes VIVA kartes apkalpošanai redzams, ka par neatļautā kredīta izmantošanu atbildētājai jāmaksā līgumsods 0,168% dienā no neatļautā kredīta apjoma.

Saskaņā ar Civillikuma 1724.[1] pantu, kas nosaka, ka tiesa samazina pieprasīto līgumsodu līdz saprātīgam apmēram, ja tas ir pārmērīgs, salīdzinot ar neizpildīšanas vai nepienācīgas izpildīšanas radīto zaudējumu vai ņemot vērā citus apstākļus.

Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta 11.daļā noteikts, ka tiesa, izšķirot strīdu, izvērtē līguma noteikumus un strīda atrisināšanai attiecībā uz patērētāju nepiemēro līgumā ietvertos netaisnīgos noteikumus.

Pirmās instances tiesa norāda, ka līgumsods ir saistību pastiprinājums un iedarbojas kā nelabvēlīgu seku draudi atbildētājai, kamēr saistība nav izpildīta. Spriedumā atzīts, ka samērīgs līgumsods, kas izriet no /numurs/, ir desmit procenti no pamatparāda tādejādi līgumsods piedzenams 427,83 EUR apmērā.

Līgumsods, kas izriet no līguma /numurs/, piedzenams 112,34 EUR par neatļauto kredītu izmantošanu un līgumsods par ikmēneša maksājumu samaksas nokavējumu 545,84 EUR.

No līguma /numurs/ 6.3.punkta redzams, ka kartes kontā ieskaitītās summas tiek novirzītas klienta saistību pret banku dzēšanai šādā secībā – līgumsodi, procenti par atļautā kredīta izmantošanu, izmantotā neatļautā kredīta summa, izmantotā kredīta summa.

Atsaucoties uz Civillikuma 1838.pantā noteikto samaksas pierādīšanas pienākumu, tiesa secināja, ka atbildētāja starp pusēm noslēgto līgumus nav apstrīdējusi, nav iesniegusi tiesā pierādījumus, ka prasītāja parāda aprēķins ir nepareizs. Tiesa uzskata par pierādītu, ka atbildētāja nav veikusi parāda samaksu, ir pielaidusi parāda samaksas nokavējumu.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 195.pantu, pirmās instances tiesa atzina, ka prasītājai nosakāmas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt no atbildētājas likumiskos procentus 6% gadā no nenomaksātās piedzenamās summas, jo saskaņā ar Civillikuma 1765.pantu gadījumos, kad likums noteic aprēķināt likumiskos procentus, tas nolikts pa seši no simta gadā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.pantu pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram. Tādejādi no atbildētājas par labu prasītājai piedzenami tiesas izdevumi: samaksātā valsts nodeva 649,25 *euro* (Ls 456,30), ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 4,70 *euro* (Ls 3,30), kopā 653,95 *euro* (Ls 459,60).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] panta noteikumiem atbildētājai dodams termiņš sprieduma labprātīgai izpildei – 10 dienas pēc sprieduma spēkā stāšanās dienas.

[3] Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2014.gada 8.decembra spriedumu pārsūdzēja /persona A/ (lietas 60.lapa), lūdzot izskatīt lietu pēc būtības; uzlikt par pienākumu prasītājai veikt parāda summas pārrēķinu, sākot no 2009.gada 20.jūnija, nosakot, ka visas summas, kuras atbildētāja ir nodrošinājusi savos atvērtajos kontos vai iemaksājusi prasītājas norādītajā kontā, vispirms tiek novirzītas pamatparāda samaksai un tikai pēc tam procentu un līgumsodu samaksai, saskaņā ar 20.06.2007. patēriņa kredīta līgumu /numurs/ un 12.10.2007. līgumu /numurs/ par VIVA norēķinu karšu izsniegšanu un lietošanu; noraidīt prasītājas prasību daļā par līgumsoda piedziņu no atbildētājas, kas tiek noteikti pamatojoties uz 20.06.2007. patēriņa kredīta līgumu /numurs/ un 12.10.2007. līgumu /numurs/ par VIVA norēķinu karšu izsniegšanu un lietošanu.

Apelācijas sūdzībā norādīts uz šādiem iebildumiem.

Atbildētāja savos 2013.gada 12.jūnija rakstveida paskaidrojumos un arī mutiski tiesas sēdē atkārtoti norādīja tiesai, ka pamatparāda summas aprēķins nav pareizs un prasītāja tiesai iesniegtajā parāda aprēķinā nav ņemtas vērā visas atbildētājas samaksātās summas.

Atbildētāja uzskata, ka prasītāja noteiktā lielā procentu likme kopsakarā ar nesamērīgi lielo līgumsodu, kas ir kombinēts ar prasītājas tiesībām saņemtos maksājumus vispirms novirzīt līgumsodu un procentu samaksai un tikai pēc tam pamatparāda samaksai, kā rezultātā pieaug līgumsods un procenti, bet pamatparāds netiek dzēsts, ir klaji patērētājam netaisnīgi un tiesai šādi līguma noteikumi ir jāatzīst par spēkā neesošiem un tādiem, kas nav saistoši patērētājam.

Lai gan pēc atbildētājas lūguma tiesa, pamatojoties uz Civillikuma 1724.[1]pantu, samazināja piedzenamo līgumsoda apmēru, kuru prasītāja bija aprēķinājusi attiecībā uz līgumu /numurs/, un to noteica 10% apmērā no pamatparāda. Taču tiesa spriedumā nav pamatojusi, kāpēc līgumsods tieši 10% apmērā ir uzskatāms par samērīgu. Atbildētāja ieskatā līgumsods arī 10% apmērā nav samērīgs, ņemot vērā to, ka pati prasītāja ir apzināti novilcinājusi laiku un nav vēlējusies vienoties ar atbildētāju par parāda samaksas noteikumiem.

Līgumsoda soda elementam konkrētajā situācijā nav faktiskās jēgas, jo līguma /numurs/ darbības laikā būtiski pasliktinājās atbildētājas mantiskais stāvoklis un nav naudas līdzekļi, lai atmaksātu pat visu pamatsummu vienā maksājumā un parāda atmaksa ir iespējama vienīgi pakāpeniski atmaksājot parādu.

Pirmās instances tiesa nav samazinājusi līgumsodus, kas jāmaksā saskaņā ar otru līgumu - līgumu /numurs/ par VIVA norēķinu karšu izsniegšanu un lietošanu, neskatoties uz to, ka atbildētāja lūdza samazināt arī šos līgumsodus, norādot, ka tie nav samērīgi, tiesa spriedumā nav norādījusi, kāpēc šo līgumsodu uzskata par samērīgu un kāpēc nelēma par tā samazināšanu.

[4] **Tiesas sēdē atbildētāja** apelācijas sūdzību uzturēja un atsaucās uz tajā norādītajiem apsvērumiem, papildus paskaidrojot, ka uzņēmumā strādāja par grāmatvedi un minētos kredītus ņēma, lai palīdzētu savai firmai. Diemžēl šobrīd par visu ir jāmaksā pašai, jo nebija noslēgusi nekādas vienošanās ar vadību. Lūdza samazināt piedzenamo summu, jo nespēj izpildīt spriedumu.

[5] **Tiesas sēdē prasītājas pilnvarotā pārstāve** neatzina apelācijas sūdzību. Lūdza atstāt negrozītu pirmās instances spriedumu. Paskaidroja, ka prasītāja ir piekritusi tam līgumsoda summas samazinājumam, kas ir noteikts ar pārsūdzēto spriedumu.

Motīvu daļa

[6] Civillietu tiesu kolēģija, uzklausījusi pušu paskaidrojumus, pārbaudījusi un novērtējusi lietas materiālus, atzīst, ka apelācijas sūdzība ir daļēji pamatota un prasība pārsūdzētajā daļā ir apmierināma daļēji.

[7] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu, 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Pirmās instances tiesas spriedumu tā apmierinātajā daļā ir pārsūdzējusi atbildētāja, prasītāja noraidītajā daļā spriedumu nav pārsūdzējusi, līdz ar to Civillietu tiesu kolēģija apelācijas sūdzību izskata, ievērojot pārsūdzības robežas.

[8] Lietā nav strīda par šādiem faktiem:

AS /Nosaukums/ un /persona A/ 20.06.2007. noslēdza patēriņa kredīta līgumu /numurs/. No līguma izriet, ka /persona A/ piešķirts kredīts Ls 5000 apmērā ar procentu likmi 21% gadā, un atmaksas termiņu – 48 mēneši. Prasītāja ir izpildījusi no līguma izrietošās saistības un atbildētāja līgumā norādīto kredīta summu ir saņēmusi.

Nav strīds par to, ka kredīta līgums /numurs/ tika izbeigts ar 2011.gada 26.aprīli, nosūtot atbildētājai 2011.gada 7.aprīlī paziņojumu par līguma pirmstermiņa izbeigšanu sakarā ar to, ka atbildētāja nepildīja no līguma izrietošās saistības.

AS /Nosaukums/ un /persona A/ 12.10.2007. noslēdza līgumu /numurs/ par VIVA norēķinu karšu izsniegšanu un lietošanu. No līguma redzams, ka /persona A/ piešķirts atļautais kredīts Ls 2500, ar ikmēneša maksājumu Ls 129,05 un kredīta atmaksas termiņu 24 mēneši. Prasītāja ir izpildījusi no līguma izrietošās saistības un atbildētāja līgumā norādīto kredīta summu ir saņēmusi. Atbildētāja pēdējo maksājumu kredīta dzēšanai izdarījusi 2011.gada 15.aprīlī, iemaksājot 25 EUR.

Starp pusēm pastāv strīds par prasītājas veikto aprēķinu, procentu un līgumsoda apmēru, kā arī par kārtību, kādā tiek veikti ieturējumi no iemaksātajām summām.

[9] Civilprocesa likuma 432.panta piektā daļa nosaka, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā Civilprocesa likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas konstatētie faktiskie un tiesiskie apstākļi un uz tiem balstītais secinājumi par saistību izpildi un parāda piedziņu pēc patēriņa kredīta līguma /numurs/ ir pietiekami, pamatoti un pareizi, līdz ar to apelācijas instances tiesa pievienojas pārsūdzētā sprieduma motīviem šajā daļā un atkārtoti tos pašus apsvērumus nenorāda.

Izvērtējot pušu tiesiskās attiecības, kas izriet no līguma /numurs/ par VIVA norēķinu karšu izsniegšanu un lietošanu apelācijas instances tiesa pirmās instances tiesas sprieduma secinājumus par no līguma izrietošo atļauto neatmaksāto kredītu 3557,18 EUR, neatmaksāto neatļauto kredītu 265,35 aprēķinu, kā arī procentu maksājumu novērtējumu atzīst par pamatotiem, pareiziem un pietiekamiem, līdz ar to tiem pievienojas neatkārtojot.

[10] Lietā netiek apšaubīts, ka pušu noslēgtie līgumi ir patēriņa kredīti, kas piešķirti fiziskai personai un ir pakļauti patērētāju tiesību tiesiskajam regulējumam, jo līguma subjekts – atbildētāja, Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 1.panta 3.punkta izpratnē ir atzīstama par patērētāju - fizisku personu, kas iegādājas pakalpojumu nolūkam, kurš nav saistīts ar tās saimniecisko vai profesionālo darbību.

Apelatores ieskatā banka viņai līgumā /numurs/ ir piemērojusi nepamatoti augstu līgumsodu un pirmās instances tiesa, izskatot lietu, nav to vērtējusi.

Atbilstoši Civillikuma 1716.pantam līgumsods ir pamet̄ums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi. Civillikuma 1717.pantā noteikts, ka līgumsodu var pievienot katram līgumam, un to var noteikt ne vien naudā, bet arī citās vērtībās. Līgumsoda apmēru noteic līdzēji, un tas nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka līgumsods nevar kļūt par nepamatotu iedzīvošanās iespēju sakarā ar cita subjekta kļūdām, neizdarībām, vai pat apzinātu pārkāpumu. Taisnīguma princips ietverts Latvijas Republikas Satversmes 1.pantā. Arī Satversmes tiesa 2003.gada 4.februāra spriedumā lietā Nr.2002-06-01 norādījusi, ka tiesas spriešanas uzdevums ir atrast patiesu un taisnīgu lietas risinājumu.

Līgumsods kā sankcija par kredītlimita pārtēriņu bija paredzēts līguma /numurs/ noteikumu 5.10. punktā, kurā noteikts, ka par neatļautā kredīta izmantošanu klients maksā līgumsodu saskaņā ar tarifiem. Savukārt līguma 5.11.punktā noteikts, ja klients līdz līgumā noteiktajam maksājuma datumam nav samaksājis ikmēneša maksājumu, klientam jāmaksā līgumsods par termiņa nokavējumu no nesamaksātās ikmēneša maksājuma summas saskaņā ar tarifiem. (lietas 20.lapa). No 2005.gada 21.aprīļa AS "/Nosaukums B/" (prasītāja iepriekšējais nosaukums) valdes sēdes protokola izraksta (lietas 28.lapa) redzams, ka līgumsods par pārtēriņu dienā (no neatļautā kredīta apjoma) VIVA MC standart ir 0,167%, bet par nokavēto ikmēneša maksājumu 0,25% dienā (no nokavētā ikmēneša maksājuma apjoma).

Līgumsoda iekļaušana līgumā atbilst gan vispārējai tiesību normai- Civillikumam, gan Patērētāju tiesību aizsardzības likumam kā speciālajai normai, un tā esamība līgumā pati par sevi nav netaisnīgs līguma noteikums, jo atbildības piemērošana ir saprātīga un taisnīga reakcija pret pārkāpumu. Taisnības un saprātīguma kategorijas nav samērojamas ar nesamērību, tāpēc Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 4.punktā noteiktais netaisnīgums, kas pretējs labticīguma prasībām un rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētajam, var izpausties vienīgi līgumsoda lielumā.

[10.1] Kā redzams no iesniegtā līguma /numurs/ saistību neizpildes aprēķina (lietas 21.-22.lapa), tad atļautā Ls 2500 un neatļautā kredīta Ls 186,49 kopējā summa ir Ls 2686,49 jeb 3822,53 EUR, kas pamatparāds pēc līguma /numurs/, bet kopējais līgumsods par minētā kredītlīguma pārkāpumiem ir 658,18 EUR.

Apelācijas instance atzīst, ka pirmās instances tiesa, vērtējot piemērotā līgumsoda samērīgumu kredīta līgumā /numurs/, ir pamatoti atsaukusies uz Civillikuma 1724.[1] pantu un Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta 11.daļu. Minētās normas tiek piemērotas arī izvērtējot līgumsoda samērīgumu pēc līguma /numurs/.

Ņemot vērā faktu, ka atbildētāja nebija godprātīga un savas saistības pēc līgumiem nepildīja un neveica iemaksas, kā arī pārtērēja piešķirto kredītlimitu, kreditoram saskaņā ar līguma noteikumiem bija tiesisks pamats pieprasīt līgumsodu. Iesniegtais aprēķins (lietas 21.-22.lapa) liecina, ka līgumsods ir aprēķināts līdz 2010.gada 25.maijam, tad, ņemot vērā atbildētājas izdarītās iemaksas, attiecīgi samazināts. Uz prasības celšanas dienu līgumsods par ikmēneša maksājuma kavējumiem ir Ls 383,62 un līgumsods par neatļauto kredīta izmantošanu Ls 78,95.

[10.2] Lai gan strīda izšķiršanai nav piemērojami Civillikuma 1716.panta trešās daļas noteikumi (kas stājās spēkā 01.01.2014), tomēr no minētās normas satura redzams, ka likumdevējs atzinis, ka līgumsods par saistību nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā) var tikt noteikts pieaugošs, taču kopumā ne vairāk par 10 procentiem no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka arī šajā gadījumā ir pamats samazināt līgumsoda apmēru līdz 10% no pamatparāda 3822,53 EUR apmēra, tas ir 382,25 EUR, kas ir atzīstams par samērīgu līgumsodu par saistību neizpildi. Līdz ar to šajā daļā apelācijas sūdzība ir atzīstama par pamatotu un pirmās instances tiesas spriedums grozāms.

[10.3] Apelācijas instances tiesa secina, ka lai arī pārsūdzētajā spriedumā nav noradīts pamatojums līgumsoda samazinājumam līdz 10% par kredīta līguma /numurs/ neizpildi, pirmās instances tiesas secinājumi par to, ka par samērīgu un taisnīgu sankciju par līguma noteikumu pārkāpumu ir atzīstams līgumsods 10% apmērā no pamatparāda atbilst gan tiesu praksei, gan Civillikuma 1716.pantā izdarītajiem grozījumiem. Līdz ar to apelatores iebildumi šajā daļā nav atzīstama par pamatotiem. Tāpat arī nav pamata atzīt, ka pastāvētu tādi apstākļi, kas dotu pamatu atbildētājas atbrīvošanai no līgumsoda par pieļautajiem saistību pārkāpumiem.

Tādejādi pārsūdzētajā daļā prasība apmierināma daļēji un pēc līguma /numurs/ piedzenamais parāds ir 4743,88 EUR, kas sastāv no atļautā neatmaksātā kredīta 3557,18 EUR, neatmaksātā neatļautā kredīta 265,35 EUR, procentiem par atļautā kredīta izmantošanu 539,10 EUR, līgumsoda 382,25 EUR.

[11] Apelācijas sūdzībā ir vērsta uzmanība uz to, ka par kredīta izmantošanu tiek noteikta nesamērīgi augsta procentu likme, bet nav konkretizējusi, kāda tad procentu likme atbildētājas ieskatā ir atzīstama par samērīgu. Kā norādīts iepriekš spriedumā, pirmās instances tiesa ir vērtējusi abos līgumos norādītas aizdevuma procentu likmes un aprēķinu un atzinusi to atbilstību līguma un likuma prasībām.

Turklāt, kā redzams no abiem līgumiem, tad kredīti ir piešķirti atvieglotā kārtībā, tas ir, bez ķīlas nodrošinājuma un algas konta piesaistes bankai. Līguma /numurs/ noslēgšanas laikā klientam ir zināms, ka atļautā kredīta izmantošanas likme ir 1,79% mēnesī, bet kredīta līgumā /numurs/ aizdevuma lietošanas procentu likme ir 21% gadā.

Kā redzams no parāda aprēķina par kredīta līgumu /numurs/, līgumiskie procenti 933,20 EUR ir aprēķināti no 20.07.2009. līdz 26.04.2009., tas ir, līguma izbeigšanas datumam, bet no 27.04.2011. līdz prasības celšanai ir aprēķināti likumiskie procenti 515,90 EUR. Savukārt līgumā /numurs/ kredīta izmantošanas procentu aprēķins par laiku no 31.10.2007. līdz 25.05.2010. ir 515,90 EUR.

Secināms, ka prasībā norādītais procentu aprēķins ir samērīgs attiecībā pret galveno parādu un pret laika posmu, par kuru tas aprēķināts. Ievērojot minēto, nav konstatējami netaisnīgi līguma noteikumi, līdz ar to apelatores iebildumi tiek noraidīti kā nepamatoti.

[12] Apelatore uzskata, ka prasītāja ir nepamatoti viņas iemaksātās summas sākumā ir novirzījusi līgumsoda un procentu dzēšanai, tādejādi liedzot viņai nomaksāt pamatparādu.

Civillikuma 1843.pants (redakcijā līdz 01.01.2014.) noteic, ja kāds samaksā tikai daļu no sava parāda, tad viņa maksājumu vispirms ieskaita vēl nenomaksātos procentos un tikai pēc tam palikušo atlikumu izlieto kapitāla dzēšanai, ja vien kreditors nav bijis ar mieru pieņemt maksājumu tieši tikai uz kapitāla rēķinu un par to kvitējis.

No kredīta līguma /numurs/ 7.3.punkta izriet, ka puses ir vienojušās, ka gadījumā, ja aizņēmējs ir nokavējis maksājuma grafikā paredzētos maksājumus, no visiem aizņēmēja veiktajiem maksājumiem pirmajā kārtā tiek ieturēta atbilstoši līguma noteikumiem aprēķinātā līgumsoda summa, otrajā kārtā- procentu maksājumi un trešajā kārtā kārtējais maksājums kredīta atmaksai (lietas 13.lapa).

No līguma /numurs/ 6.3.punkta izriet, ka kartes kontā ieskaitītās summas tiek novirzītas klienta saistību pret banku dzēšanai šādā secībā: līgumsodi, procenti par atļautā kredīta izmantošanu; izmantotā neatļautā kredīta summa; izmantotā atļautā kredīta summa. (lietas 20.lapa).

No minētajiem līguma punktiem izriet, ka gadījumā, ja atbildētājas iemaksātās summas neatbilst grafikā noteiktajiem maksājumiem, puses ir vienojušās par maksājumu dzēšanu kārtību, kas atbilst Civillikuma 1843.panta noteikumiem.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka, ņemot vērā, ka šāda saistību dzēšanas kārtība iestājas tikai tad, ja tiek pārkāpta līgumā paredzētā maksājumu izdarīšanas kārtība, minētos līguma noteikumus nav pamata atzīt par netaisnīgiem. Līdz ar to apelācijas instances tiesai nav pamata konstatēt, ka prasītāja nepamatoti iemaksātās summas sākumā ir novirzījusi līgumsoda un procentu dzēšanai.

[13] Civilprocesa likuma 195.pants noteic, ka, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa tā rezolutīvajā daļā norāda prasījuma veidu un piedzenamo summu, atsevišķi uzrādot galveno parādu un procentus, laiku, par kādu procenti piespriesti, kā arī prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt procentus, minot arī to apmēru.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka prasītājai nosakāmas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus – sešus procentus no simta gadā, no pamatparāda 4278,36 EUR pēc patēriņa kredīta līguma /numurs/ un pamatparāda 3822,53 EUR pēc līguma /numurs/, kas sastāv no atļautā neatmaksātā kredīta 3557,18 EUR un neatmaksātā neatļautā kredīta 265,35 EUR, pavisam kopā pamatparāda summa ir 8100,89 EUR.

[14] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam - proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta.

No lietas materiāliem redzams, ka prasītāja ir samaksājusi valsts nodevu par prasību 770,67 EUR (Ls 541,63) (lietas 9.-11.lapa) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 EUR (Ls 3,30) (lietas 12.lapa), kopā 775,37 EUR.

Ņemot vērā, ka apelācijas sūdzība atzīta par daļēji pamatotu prasītājai atlīdzināmi tiesas izdevumi proporcionāli prasības apmierinātajai daļai,

piedzenot no atbildētājas prasītājas labā **564,60 EUR** (aprēķins: samaksātie izd.x apm.pras.: pras.summu jeb 775,37 x 10899,17 : 14968,03).

Pirmās instances tiesa prasību bija apmierinājusi par 11 174,00 EUR. Atbildētāja pārsūdzēja spriedumu apmierinātajā daļā, samaksājot valsts nodevu par apelācijas sūdzības iesniegšanu 649,25 EUR (lietas 65.lapa). Apelācijas sūdzība atzīta par daļēji pamatotu un piedzenamā summa samazināta par 275,93 EUR, kas ir 2,47% no pārsūdzētās summas. Attiecīgi proporcionāli noraidītajai daļai no prasītājas atbildētājas labā ir piedzenami tiesas izdevumi **16,04 EUR**.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktam un valsts AS „Latvijas Pasts" tarifiem ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi (ar tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi) šajā lietā ir 7,59 EUR, ko apliecina uzziņa par ar lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem (lietas 2.lapa) un Tiesu informatīvās sistēmas pavēstu uzziņa (lietas 92.lapa).

Tā kā prasītāja ir samaksājusi ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 EUR, tad nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 2,89 EUR (7,59 – 4,70 = 2,89) piespriežami no atbildētājas valsts ienākumos.

[15] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu atbildētājai ir nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par naudas summu piedziņu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430., 432.-434.pantu, Civillietu tiesu kolēģija

nosprieda:

apmierināt daļēji AS "/Nosaukums/" prasību pret /persona A/ par parāda piedziņu.

Piedzīt no /persona A/, /personas kods/, par labu AS "/Nosaukums/", /reģistrācijas numurs/, parādu 10'899,17 EUR (desmit tūkstoši astoņi simti deviņdesmit deviņi *euro* un 17 centi), tai skaitā no patēriņa kredīta līguma /numurs/ izrietošo pamatparādu 4278,36 EUR, līgumiskos procentus par aizdevuma izmantošanu 933,20 EUR par laiku no 20.07.2009. līdz 26.04.2011., likumiskos nokavējuma procentus 515,90 EUR par laiku no 27.04.2011. līdz 16.04.2013., līgumsodu 427,83 EUR un no līguma /numurs/ par VIVA norēķinu karšu izsniegšanu un lietošanu izrietošo atļauto neatmaksāto kredītu 3557,18 EUR, neatmaksāto neatļauto kredītu 265,35 EUR, procentus par atļautā kredīta izmantošanu 539,10 EUR, līgumsodu 382,25 EUR, kā arī tiesas izdevumus 564,60EUR, pavisam kopā **11'463,77 EUR** (vienpadsmit tūkstoši četri simti sešdesmit trīs *euro* un 77 centi).

Atzīt AS "/Nosaukums/" tiesības saņemt no /persona A/ likumiskos 6% gadā no parāda pamatsummas 8100,89 EUR, bet nepārsniedzot tās apmēru, līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai).

Noraidīt prasību pārsūdzētajā daļā par 275,93 EUR līgumsoda piedziņu pēc līguma /numurs/ par VIVA norēķinu karšu izsniegšanu un lietošanu.

Piedzīt no AS "/Nosaukums/", /reģistrācijas numurs/, /persona A/, /personas kods/, labā tiesas izdevumus 16,04 EUR (sešpadsmit *euro* un 4 centi).

Piedzīt no /persona A/, /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 2,89 EUR (divi *euro* un 89 centi).

Ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksa valstij veicama kontā:

Saņēmējs: Tiesu administrācija / Konta Nr.LV51TREL2190458019000

NMR 90001672316 / Saņēmēja banka: Valsts kase / Kods TRELLV22

Iemaksas mērķis: **21499** ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi

civillietā Nr.C28335013, atbildētāja /persona A/.

Noteikt termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Dokumenti, kas apliecina maksājumu izdarīšanu valsts ienākumos iesniedzami Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas kancelejā sprieduma labprātīgai izpildei noteiktā termiņa laikā.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Civillietu departamentā 30 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā. Pilns spriedums sastādīts 2015.gada 4.novembrī.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja I.Celmiņa

Tiesnese I.Zaļā

Tiesnesis U.Danga